

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd yn yr Ystafell Gynhadledd 1b, Neuadd y Sir, Rhuthun dydd Gwener, 15 Gorffennaf 2011 am 10.00 a.m.

PRESENNOL

Mr C.B. Halliday (Cadeirydd), Cynghorwyr G.A. Green, D.E. Jones a H.L.I. Jones, Mr G.F. Roberts, Ms M.E. Medley a Mrs P. White.

HEFYD YN BRESENNOL

Swyddog Monitro (MO), Dirprwy Swyddog Monitro a'r Cyfreithiwr: Rheolaeth Gorfforaethol (DMO) a'r Swyddog Gweinyddu (AO).

Croesawodd y Cadeirydd Mr N. Acott, Clerc Cyngor Tref Prestatyn i'r cyfarfod.

1. YMDDIHEURIADAU

Ni dderbyniwyd ymddiheuriad

2. DATGANIADAU BUDD

PENDERFYNWYD - *nad oedd unrhyw Aelod wedi mynegi unrhyw fudd personol nag un sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.*

3. MATERION BRYD

Yn unol â gofynion Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, dywedodd y Cadeirydd ei fod yn bwriadu cynnwys y mater canlynol oedd yn gofyn am sylw brys i'w drafod o fewn Rhan 1:-

Siarter rhwng Cynghorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych a Chyngor Sir Dinbych

Dosbarthwyd copi o adroddiad gan y Rheolwr Prosiect Asedau Cynaliadwy oedd wedi'i gyflwyno i'r Cyngor Sir ar 5 Gorffennaf 2011, i Aelodau'r Pwyllgor yn y cyfarfod.

Hysbysodd y MO'r Pwyllgor fod yr eitem hon wedi'i gohirio gan y Cyngor Sir oherwydd diffyg amser a chytunwyd y byddai'r mater yn cael ei ystyried yng nghyfarfod nesaf y Cyngor Sir.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cynghorydd D.E. Jones am y cyfnod ymgynghori ar y Siarter oedd wedi'i drefnu i orffen ar 31 Awst 2011, eglurodd y MO gan nad oedd yr

adroddiad wedi'i ystyried gan y Cyngor Sir ar 5 Gorffennaf 2011, y byddai'n gofyn am eglurhad gan y Rheolwr Prosiect Asedau Cynaliadwy am unrhyw newidiadau i'r amserlen. Cadarnhaodd y byddai llythyr hysbysu'n nodi manylion unrhyw newidiadau i'r cyfnod ymgynghori'n cael ei ddsbarthu oherwydd hyn.

PENDERFYNWYD – derbyn yr adroddiad a nodi'r sefyllfa.

4. COFNODION

Cyflwynwyd Cofnodion y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd dydd Gwener 6 Mai 2011.

Materion yn codi:-

Trosolwg o gwynion i'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus dros Gymru - Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cyngorydd G.A. Green am y cais bod y Pwyllgor yn derbyn gwybodaeth yn rheolaidd am lefel a natur cwynion Aelod-Aelod, eglurodd y DMO fod y Pwyllgor, yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2011, wedi penderfynu "gwahodd y Swyddog Monitro i gyflwyno Adroddiad Blynyddol i'r Pwyllgor Safonau er gwybodaeth fyddai'n rhoi trosolwg a manylion yn ymwneud â'r nifer o gwynion a gyflwynwyd i'r Ombwdsmon". Pwysleisiodd y Cyngorydd yr angen am i Aelodau'r Pwyllgor Safonau gael eu hysbysu'n rheolaidd, er gwybodaeth, am unrhyw gwyn a dderbyniwyd. Eglurodd y MO y gellid darparu trosolwg cyffredinol. Fodd bynnag, byddai'n rhaid i unrhyw wybodaeth fod yn hynod gyffredinol. Cyfeiriodd y DMO at y weithdrefn a fabwysiadwyd ar gyfer delio â chwynion ac amlygodd bwysigrwydd sicrhau nad oedd sefyllfa'r Pwyllgor yn cael ei rhagfarnu na'i chyfaddawdu o safbwynt cwynion a allai gael eu cyfeirio at y Pwyllgor i'w hystyried yn y dyfodol.

Cytunodd yr Aelodau y dylai adroddiad gael ei gyflwyno i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau am y cwynion a dderbyniwyd. Dylai'r wybodaeth yn yr adroddiad fod yn unol â doethineb y Swyddog Monitro.

7. Cyfarfod Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru - Cyfeiriodd y MO at y cais am ddsbarthu copïau o Lyfr Cofnodion y Cyngor Sir i Aelodau'r Pwyllgor Safonau. Cadarnhaodd fod llythyr wedi'i anfon at Aelodau'r Pwyllgor ar 9 Mai 2011 yn egluro fod copïau o'r Llyfr Cofnodion wedi'i gyhoeddi ar wefan y Cyngor a bod copïau ar gael i'w gweld mewn Llyfrgelloedd Cyhoeddus. Roedd hyn fel rhan o arbedion y Cyngor. Hysbyswyd yr Aelodau y byddai copïau o'r agendau'n cael eu hanfon yn electronig pan fyddai hynny'n bosibl a chopïau'n cael eu hanfon drwy'r post i'r Aelodau hynny nad oedd ganddyn nhw gyfrifiadur.

PENDERFYNWYD – o gofio'r uchod, derbyn a chymeradwyo'r Cofnodion fel cofnod cywir.

5. CWYNION COD YMDDYGIAD

Dosbarthwyd copi i'r Aelodau o adroddiad gan y MO. Roedd yn cynnwys copi o'r ohebiaeth a dderbyniwyd oddi wrth Bwyllgor Safonau Cyngor Sir Powys a gyfeiriwyd

at Gadeirydd Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Dinbych, gyda'r papurau ar gyfer y cyfarfod.

Tynnwyd sylw'r Pwyllgor at yr ohebiaeth oedd yn atodedig yn Atodiad 1 i'r adroddiad, lle'r oedd Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Powys wedi mynegi eu pryderon i'w Haelod Cynulliad Lleol am ddiffyg cyfeirio gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus dros Gymru i Bwyllgor Safonau Cyngor Sir Powys am rai materion a welwyd fel rhai oedd wedi torri'r Cod.

Mae trefniadau Deddf Llywodraeth Leol 2000 a Rheoliadau Llywodraeth Cymru yn dangos y llwybr ffurfiol ar gyfer delio â honiadau o dorri Cod Ymddygiad Aelodau. Yn y lle cyntaf, rhaid cyfeirio at Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus a fydd yn ystyried a oedd hi'n ymddangos bod rhywun wedi torri Cod Ymddygiad yr Aelodau ai peidio. Roedd pŵerau'r Ombwdsmon yn glir mai ei benderfyniad ef fyddai cyfeirio at y Pwyllgor Safonau dan sylw i anfon y sancsiwn ai peidio. Roedd Cadeirydd Cyngor Sir Powys wedi gofyn am farn Sir Ddinbych ai'r Pwyllgor ei hun ddylai wneud y penderfyniad am y sancsiwn priodol ar lefel leol.

Mynegodd y Swyddog Monitro'r farn fod y sefyllfa wedi codi lle'r oedd Cyngor Sir Powys yn teimlo nad oedd yr Ombwdsmon wedi defnyddio ei ddoethineb drwy beidio â chyfeirio'r cwynion at yr Awdurdod Lleol pan ddylai'r mater dan sylw fod wedi'i gyfeirio at Bwyllgor Safonau'r Cyngor. Eglurodd y MO nad oedd hyn wedi bod yn wir yn achos Sir Ddinbych. Fodd bynnag, awgrymodd y dylid cynnwys y mater hwn ar yr agenda i'w ystyried yng Nghynhadledd Safonau Cymru 2011.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at Eitem Agenda Rhif 6, 'Protocol Hunanreoleiddio', a'r cysylltiad posibl rhwng y materion dan sylw. Amlygodd Mr G.F. Roberts bwysigrwydd rhoi cyfle i aelodau'r cyhoedd gyflwyno cwynion yn uniongyrchol i'r Ombwdsmon.

Yn dilyn trafodaeth bellach, cefnogodd Aelodau'r Pwyllgor y farn a fynegwyd gan y Cynghorydd G.A. Green fod y Swyddog Monitro'n llunio ymateb i Gadeirydd Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Powys yn mynegi barn pwyllgor Safonau Sir Ddinbych bod y mater yn cael ei gyfeirio at Gynhadledd Safonau Cymru 2011 i'w ystyried ac i gael canllawiau.

PENDERFYNWYD:-

- (a) bod y Pwyllgor Safonau'n derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad, a*
- (b) bod y Swyddog Monitro'n llunio ymateb i Gadeirydd Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Powys yn mynegi'r farn bod y mater hwn yn cael ei gyfeirio at Gynhadledd Safonau Cymru 2011 i'w ystyried ac i gael canllawiau.*

6. PROTOCOL HUNAN-REOLEIDDIO

Dosbarthwyd copi o adroddiad gan y Swyddog Monitro oedd yn rhoi drafft o'r 'Protocol Hunan-Reoleiddio' sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd, gyda'r papurau ar gyfer y cyfarfod.

Eglurodd y DMO mai rôl y Pwyllgor Safonau oedd hybu a chynnal safonau uchel ymddygiad ymhlith yr Aelodau a'u cynorthwyo i gadw'r Cod Ymddygiad. Roedd y Pwyllgor Safonau wedi mynegi rhywfaint o bryder yn y gorffennol am y nifer o gwynion oedd yn cael eu gwneud rhwng Aelodau a allai fod yn fân gwynion a heb fod yn ddigon difrifol i'w cyfeirio at yr Ombwdsmon fel rhai'n torri'r Cod Ymddygiad.

Ym Mharagraff 6(1) roedd Cod Ymddygiad Aelodau'n dweud na ddylai Aelodau gyflwyno cwynion gofidus, maleisus na gwamal yn erbyn Aelodau eraill - byddai hyn ynddo'i hun yn torri'r Cod. Roedd y Pwyllgor wedi mynegi pryder cyn hyn y gallai Cod ar rai achlysuron gael ei ddefnyddio fel offeryn gwleidyddol. Nid hyn oedd ei bwrpas a hefyd roedd yn gofyn am gael ei hysbysu'n rheolaidd gyda gwybodaeth am lefel a natur cwynion Aelodau-Aelodau.

Roedd Protocol Hunanreoleiddio'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd ac roedd y drafft presennol wedi'i atodi fel Atodiad 1 i'r adroddiad. Pwrpas y Protocol fyddai sefydlu gweithdrefn i'r cwynion hynny na fyddai efallai'n ddigon difrifol i fod yn doriad. Dylid delio â'r rhain o fewn gweithdrefn leol a dylid cyfeirio'r rhai a ystyrir fel cwynion ffurfiol at yr Ombwdsmon. Os derbynnir y Protocol, byddai'n cael ei ddefnyddio ochr yn ochr â'r Cod Ymddygiad ac ni fyddai'n disodli'r Cod statudol. Roedd y manylion yn y Protocol yn dal i gael eu datblygu ond byddai'r cynnig presennol yn golygu ymrwymiad gan Arweinwyr Grwpiau ac un Aelod (yn ei dro) o'r Pwyllgor Safonau. Byddai ymestyn Protocol o'r fath i bob Cyngor Tref a Chymuned hefyd yn gofyn am i'r Pwyllgor Safonau ei ystyried mewn cyfarfod o'r Pwyllgor hwn yn y dyfodol.

Darparwyd crynodeb o Brococol Hunanreoleiddio Aelodau Cyngor Sir Dinbych ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor ac amlygwyd manylion am y meysydd canlynol:-

- Egwyddorion Cyffredinol.
- Gweithio i osgoi problemau.
- Rôl Arweinwyr Grwpiau.
- Aelodau Di-gyswllt.
- Toriadau Cyson.
- Pwyllgor Safonau.

Roedd y cynllun gweithredu, oedd wedi'i gynnwys yn yr adroddiad, yn amlinellu'r broses ymgynghori cyn ei fabwysiadu. Bydd copi o'r Protocol drafft yn cael ei ddarparu ar gyfer Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus dros Gymru yn gynnar yn y broses yn dilyn adborth gan Arweinwyr Grwpiau gydag unrhyw ymateb yn cael ei drosglwyddo i'r Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod ym mis Medi 2011. Rhoddodd y DMO fanylion y broses ymgynghori a chyfeiriodd at y Siart Llif Cwynion Aelod/ Aelod gan gyfeirio'n benodol at y ffaith bod y Tîm o Brif Weithredwyr wedi amlygu y dylai Arweinwyr Grwpiau ystyried Cwynion ac Atebion gyda chefnogaeth y Swyddog Monitro.

Roedd y Cynghorydd G.A. Green yn amau cyfranogiad yr Arweinwyr Grwpiau wrth ddelio ac ystyried cwynion. Eglurodd fod pob un o'r Arweinwyr Grwpiau â nodweddion, cryfderau a barn wahanol a theimlai hefyd y gallai materion a chynodiadau gwleidyddol godi ac efallai ddylanwadu ar benderfyniadau. Cefnogodd y Pwyllgor y farn fod y protocol yn adlewyrchu y dylai un Aelod, yn ei dro, gael ei dynnu oddi ar aelodaeth y Pwyllgor Safonau Annibynnol yn unig.

Cefnogodd Aelodau'r Pwyllgor y farn a fynegwyd gan y MO fod copi o'r drafft 'Protocol Hunanreoleiddio' yn cael ei gyflwyno i Swyddfa'r Ombwdsmon i ofyn am gadarnhad o'r gwaith a wnaed ar y ddogfen hyd yn hyn.

PENDERFYNWYD –bod y Pwyllgor Safonau:-

- (a) yn derbyn ac yn nodi cynnwys y Protocol Hunanreoleiddio drafft.
- (b) yn cytuno i gyflwyno copi o'r 'Protocol Hunanreoleiddio' drafft i Swyddfa'r Ombwdsmon i ofyn am gadarnhad ar y gwaith a wnaed ar y ddogfen hyd yn hyn, ac
- (c) yn cymeradwyo bod y protocol yn adlewyrchu bod un Aelod, yn ei dro, yn cael ei gymryd oddi ar Aelodaeth y Pwyllgor Safonau Annibynnol yn unig.

7. CYFARFOD PWYLLGOR SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Cyfeiriodd y DMO at gyfarfod y Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 10 Mehefin 2011 yng Nghanolfan Busnes Conwy, Cyffordd Llandudno. Roedd hi wedi mynychu'r cyfarfod gyda Chadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau.

Eglurodd y DMO fod cyfarfod Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru wedi bod yn hynod gynhyrchiol a rhoddodd grynodedb o'r cyfarfod. Eglurodd fod Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru wedi mynegi'r farn y gallai Aelodau'r Pwyllgor Safonau ddirprwyo ar ran y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd yn y cyfarfodydd os na fydden nhw'n gallu mynychu.

Eglurwyd bod Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru wedi mynegi ei gefnogaeth ar y mater o hyfforddiant ar y cyd ac awgrymwyd y posibilrwydd o gynnal achlysur hyfforddi Gogledd Cymru. Hysbyswyd yr aelodau bod Swyddogion Monitro wedi darparu hyfforddiant ar gyfer Aelodau eu Cynghorau eu hunain ac i Gynghorau Tref a Chymuned. Fodd bynnag, awgrymwyd cyflogi hyfforddwr allanol, gydag arbenigedd arbennig mewn meysydd penodol i ddarparu dehongliad a phersbectif gwahanol ar y Cod Ymddygiad. Eglurwyd y gellid rhannu'r gost am hyn rhwng yr Awdurdodau Lleol fyddai'n cymryd rhan.

Mynegodd y Cynghorydd ei syndod at y diffyg unffurfiaeth wrth gymhwyso safonau ar draws Awdurdodau Lleol yng Nghymru gyda phob Awdurdod yn cymryd persbectif gwahanol tuag at y Cod Ymddygiad. Mynegodd y DMO y farn fod cyfarfodydd rhwng Awdurdodau'n gynhyrchiol ac amlygodd bwysigrwydd rhannu gwybodaeth a dysgu o arfer da.

Mynegodd y Cadeirydd ei werthfawrogi o'r adroddiad a:-

PHENDERFYNWYD – bod y Pwyllgor Safonau'n derbyn yr adroddiad.

GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD - yn unol ag Adran 100A Deddf Llywodraeth Leol 1972, gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitem(au) canlynol oherwydd ei bod yn debygol y gellid datgelu gwybodaeth eithriadol fel y'i diffiniwyd ym Mharagraff 14 Rhan 4 Trefnlen 12A Deddf Llywodraeth Leol.

RHAN II

8. MYNYCHU CYFARFODYDD

Hysbysodd y MO'r Pwyllgor nad oedd unrhyw adroddiadau ysgrifenedig yn ymwneud â phresenoldeb Aelodau'r Pwyllgor Safonau mewn cyfarfodydd Sirol, Tref na Chymuned.

Cyflwynodd Mr G.F. Roberts adroddiad ar lafar a chrynodeb dwfn o'i ymweliad â Chyngor Cymuned Llandegla. Eglurodd y DMO y gallai unrhyw drafodaeth am y mater hwn, greu rhagfarn pan fyddai Aelodau'r Pwyllgor Safonau'n mynychu gwrandawriad yn y dyfodol. Cytunodd y Pwyllgor na ddylid cael unrhyw drafodaeth bellach ar y mater hwn.

Hysbysodd y Cadeirydd y Pwyllgor ei fod wedi mynychu cyfarfodydd y Cyngorau Tref a Chymuned canlynol:-

Cyngor Tref Prestatyn – eglurodd y Cadeirydd iddo fynychu Cyfarfod Blynyddol Cyngor Tref Prestatyn oedd wedi cynnwys penodi'r Maer. Eglurodd iddo awgrymu y dylid cynnwys eitem ar yr agenda ar ddechrau'r cyfarfod sef Datganiadau Budd.

Cyngor Cymuned Llangynhafal – eglurwyd bod cyfarfod Cyngor Cymuned Llangynhafal wedi bod yn anffurfiol ac nad oedd un aelod o'r cyhoedd yn bresennol.

Cyngor Cymuned Bodelwyddan – Hysbyswyd Aelodau'r Pwyllgor gan y cadeirydd bod cyfarfod Cyngor Cymuned Bodelwyddan yn un o'r cyfarfodydd Cyngorau Tref neu Gymuned mwyaf trefnus yr oedd wedi'u mynychu. Eglurodd fod y cyfarfod, lle'r oedd un aelod o'r cyhoedd yn bresennol, wedi bod yn gynhwysfawr iawn a bod yr eitem gyntaf ar yr agenda wedi gwahodd Datganiadau Budd.

PENDERFYNWYD – derbyn yr adroddiadau a nodi'r sefyllfa.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.30 a.m.

Adroddiad I: Pwyllgor Safonau

Dyddiad y Cyfarfod: 23 Medi 2011

Aelod / Swyddog Arweiniol: Y Cyngorydd Hugh Evans (Arweinydd) / Hywyn Williams (Cyfarwyddwr Strategol Dysgu a Chymunedau)

Awdur yr Adroddiad: Rheolwr Prosiect Asedau Cynaliadwy

Teitl: Siarter rhwng Cyngorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych a Chyngor Sir Ddinbych

1. Ynghylch beth mae'r adroddiad?

- 1.1 Ymateb Sir Ddinbych i agenda 'Gwneud y Cysylltiadau' Llywodraeth Cymru yw'r Siarter rhwng Cyngorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych a Chyngor Sir Ddinbych. Mae'n ffordd bwysig o helpu Cyngor Sir Ddinbych a Chyngorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych i gydweithio i gyfarfod ag anghenion ein hardaloedd lleol.
- 1.2 Trwy'r ymgynghoriad ddwy ran, bydd ein Siarter yn fodd o gynnwys rhanddeiliaid Cyngorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych a Chyngor Sir Ddinbych mewn ffordd bositif a chydweithredol.
- 1.3 Bydd mabwysiadu a llofnodi ein Siarter yn ffurfiol ym mis Rhagfyr yn dathlu'r berthynas bositif rydym eisoes wedi'i ddatblygu gyda'n gilydd. Yr un pryd mae'n dangos mewn ffordd ymarferol ymrwymiad Cyngorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych a Chyngor Sir Ddinbych i ddatblygu'r berthynas yma ymhellach er mwyn diogelu a gwella lles trigolion ar adeg sy'n gynyddol heriol a chyfnewidiol.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

- 2.1 Darparu gwybodaeth ar resymeg a chynnwys y Siarter rhwng Cyngorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych a Chyngor Sir Ddinbych.
- 2.2 Casglu adborth oddi wrth Aelodau'r Pwyllgor Safonau ar gyfer cyfnod ymgynghori cychwynnol mabwysiadu'r Siarter.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Fod y Pwyllgor Safonau'n cyfrannu at yr ymgynghoriad cychwynnol drwy ddarparu adborth ar gynnwys y Siarter, gan gynnwys argymhellion ynghylch yr hyn y dylai Cyngor Sir Ddinbych ei wneud i ddangos ymrwymiad i'r gwahanol raglenni: Cyd Gydabyddiaeth, Gwybodaeth a Chysylltiad, Ymgynghori ac Ymrwymiad, Partneriaeth a Chydweithio, Cymorth Ymarferol a Hyfforddiant a Llywodraethu ac Etholiadau Lleol.

4. Manylion yr adroddiad

- 3.1 Bod y Cyngor yn dangos cefnogaeth gychwynnol i fabwysiadu'r Siarter yn amodol ar ymgynghori â'r holl Gynghorau Tref a Chymuned.
- 3.2 Bod y Cyngor yn cyfrannu at yr ymgynghoriad cychwynnol drwy ddarparu adborth ar gynnwys y Siarter, gan gynnwys awgrymiadau ar yr hyn y dylai Cyngor Sir Ddinbych ei wneud i ddangos ymrwymiad i'r gwahanol raglenni: Cydgydnabyddiaeth, Gwybodaeth a Chysylltiad, Ymgynghori ac Ymrwymiad, Partneriaeth a Chydweithio, Cymorth Ymarferol a Hyfforddiant a Llywodraethu ac Etholiadau Lleol.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1 Cafodd y Siarter ddrafft yn Atodiad A ei datblygu gan Weithgor Datganoli a Nerthu'r Cynghorau Tref a Chymuned, sy'n cynnwys 4 cynrychiolydd o Gyngor Sir Ddinbych a 4 cynrychiolydd o'r Cynghorau Tref a Chymuned. Mae'n seiliedig yn rhannol ar y Model Siarter sy'n cael ei argymhell gan agenda 'Gwneud y Cysylltiadau' Llywodraeth Cymru, ond mae'n dysgu o ac yn cynnwys yr ymarfer gorau sydd mewn Siartrau Llywodraeth 2 reng eraill yng Nghymru a Lloegr.
- 4.2 Mae'r Siarter yn gryno ac yn dryloyw, yn amlinellu, o dan 6 bennawd agenda, yr ymrwymadau y bydd Cyngor Sir Ddinbych a'r Cynghorau Tref a Chymuned yn eu gwneud i sicrhau fod manteision cydweithio'n cael eu gwireddu er lles ein trigolion.
- 4.3 Mae'r Siarter yn gorffen gyda datganiad o'r foeseg a'r safonau sylfaenol y mae perthynas Cyngor Sir Ddinbych a Chynghorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych wedi'i adeiladu. Yn ogystal, mae datganiad ynghylch sut y bydd y Siarter yn cael ei adolygu a'i adfywio, yn ôl y gofyn, bob blwyddyn.
- 4.4 Bydd y Siarter terfynol yn cael ei argraffu a'i rwymo. Bydd llofnodion Cadeiryddion yr holl Gynghorau lleol sydd wedi ymrwymo i'r Siarter yn cael eu sganio i mewn a'u gosod ar y dudalen gyntaf. Er mwyn dangos yn gwbl glir werthoedd y dyhead a'r uchelgais sy'n rhedeg trwy'r Siarter hwn, mae tudalen ôl y ddogfen yn amlinellu'r pwerau a dyletswyddau mae'r Cynghorau Tref a Chymuned yn gallu'u cyflawni.
- 4.5 Yn 2007 roedd Llywodraeth Cynulliad Cymru'n bresennol mewn cyfarfod Clwstwr Llanelwy o'r Cynghorau Tref a Chymuned er mwyn cael syniad o'u sylwadau ynghylch sefydlu Siarter. Roedd yn ymddangos nag oedd llawer o archwaeth am Siarter gan fod 3 Chlwstwr Cynghorau Tref a Chymuned wedi'u sefydlu ac ystyrid fod cryn drafod rhwng y Cynghorau Tref a Chymuned a Chyngor Sir Ddinbych.
- 4.6 Teimlir erbyn hyn y byddai gan Siarter rôl i'w chwarae yn Sir Ddinbych a'i fod yn gyfle i ymestyn a datblygu'r perthynas da sy'n bodoli eisoes. Bydd ymateb i ddiwygio'r sector cyhoeddus yn ddiweddar, yr hinsawdd ariannol a'r heriau cynyddol y mae llywodraethu ar lefel lleol yn wynebu a bydd yn dal i wynebu, yn gofyn am adnewyddu'r berthynas rhwng Cyngor Sir Ddinbych a Chynghorau Tref a Chymuned Sir Ddinbych. Mae'n Siarter yn ddechrau i'r adfywio yma.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Gweledigaeth Gorfforaethol 2012 o 'Dod â'r Cyngor yn Nes at Gymunedau'. Mae'r Siarter yn amlinellu ymrwymadau i'r Cynghorau Tref a Chymuned a'u cymunedau o ran Ymgynghori ac Ymrwymiad a Chydgydnabyddiaeth. Mae Cyngor Sir Ddinbych

wedi ymrwymo drwy'r adain Gweithgor a Phartneriaeth i hyrwyddo, ble bo'n briodol, darparu gwasanaeth ar lefel Tref / Cymuned; o ganlyniad daw gwasanaethau'n nes at y trigolion yn gorfforol ac fel arall wrth eu darparu a'u rheoli. Mewn rhaglen gynyddol o gydweithredu, ac o ganlyniad bod llai o awdurdodau'n gofalu am boblogaethau ac ardaloedd mwy, mae yna berygl y bydd llywodraeth leol yn pellhau ymhellach o'r cymunedau y maen nhw'n eu gwasanaethu. Bydd y Cynghorau Tref a Chymuned yn bartneriaid allweddol mewn llywodraethu yn y senario hon, nid yn unig drwy ddarparu gwasanaethau lleol ond hefyd drwy ddarparu gwybodaeth leol ar broblemau cyffredinol / cyfleoedd mae'n rhaid i awdurdod llywodraeth rhanbarthol gweithredu arnyn nhw. Mae'r Siarter hwn yn fan cychwyn mewn datblygu partneriaeth rhwng cynghorau lleol a sir, i sicrhau fod Cyngor Sir Ddinbych yn cadw'r gymuned ar flaen y rhaglen gydweithredu a'r dichonolrwydd am fwy o ranbartheiddio.

- 5.2 Gweledigaeth Gorfforaethol 2012 o 'Gyngor sy'n Perfformio'n Dda': Fel y soniwyd o'r blaen, mae Cyngor Sir Ddinbych wedi dangos ymrwymiad yn yr adain Cydweithio a Phartneriaeth y Siarter i annog, ble bo'n briodol, ddarparu gwasanaeth ar lefel Tref a Chymuned. Yn seiliedig ar yr egwyddor o sybsidiaredd, sef ddarparu gwasanaethau mor agos â phosibl at y defnyddiwr, dylai hynny wella perfformiad gwaith y cyngor yn y meysydd datganoledig / dirprwyedig. Yn ogystal, er mwyn gallu trafod a gallu cymryd penderfyniadau cadarn, fel y bydd yn rhaid o 2013 ymlaen, pan fydd gwasanaethau llinell blaen Cyngor Sir Ddinbych mewn perygl o gael eu torri'n ôl, mae'n rhaid i'n perthynas gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned a'n cymunedau ddatblygu a gwella. Mae'r Siarter hon yn ddechrau ac yn barhad ar y datblygiad hwnnw ac mae'r adran ar Hyfforddiant a Chefnogaeth yn arbennig yn anelu at ddangos ymrwymiad Cyngor Sir Ddinbych i helpu'r Cynghorau Tref a Chymuned i wella'u gallu, eu medr a'u dyhead. Gobeithir y bydd hynny'n gosod y Sir gyfan mewn sefyllfa gadarn i wynebu'r newidiadau mewn llywodraethu ar lefel lleol ac ar yr un pryd dal i berfformio'n dda i'n trigolion.

6. Beth fydd y gost a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Dylai'r ymrwymiad sy'n cael ei ddangos yn y drafft hwn o Siarter Cyngor Sir Ddinbych fod yn gost niwtral i Wasanaethau, ac mae, yn hytrach, yn amlinellu dull, athroniaeth a set o werthoedd ynghylch sut rydym yn gwneud pethau fel Cyngor Sir yn hytrach na bod yn waith ychwanegol. Gan fod y Siarter yn cael ei adolygu a'i hadfywio pob blwyddyn, bydd hynny'n unol ag uchelgais a chynlluniau gwaith y Gwasanaethau.
- 6.2 Mae gofyn annog y Siarter er mwyn sicrhau ei bod yn aros yn ddogfen ddylanwadol a pherthnasol. Bydd hynny'n gofyn am amser staff. Fodd bynnag, gellir defnyddio'r adnoddau sydd gan y Cyngor eisoes yn y Tîm Partneriaeth a Chymunedau ar gyfer y gwaith yma, yn ychwanegol i rôl newydd ei sefydlu Cyfarwyddwr Strategol Dysgu a Chymunedau.

7. Pa ymgynghoriadau a wnaed?

- 7.1 Mae'r Siarter ddrafft wedi'i chynhyrchu ar y cyd gan weithgor o Gyngor Sir Ddinbych a Chynghorau Tref a Chymuned ar gyfer y Prosiect Datganoli a Nerthu Cynghorau Tref a Chymuned. Mae'r drafft wedi'i gylchredeg ymysg y rhanddeiliaid mewnol, gweithredol, allweddol yng Nghyngor Sir Ddinbych gyda mwy o ryngweithiad gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned.

7.2 Lansiodd yr ymgynghoriad cychwynnol ar y Siarter drafft ym mis Mehefin 2011 gan ofyn am sylwadau, gwelliannau a newidiadau ar gynnwys y Siarter. Anfonwyd y ddogfen at holl gynghorwyr Cyngor Sir Ddinbych a holl Glercod y 37 o Gynghorau Tref a Chymuned a gofynnwyd am sylwadau. Cyflwynwyd y Siarter mewn cyfarfodydd Clwstwr Grwpiau Aelod Ardal a Chynghorau Tref a Chymuned ym mis Gorffennaf. Trafodwyd y Siarter gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth ar 21 Gorffennaf 2011. Daw'r cyfnod ymgynghori cychwynnol i ben ar 30 Medi. Mae casgliad o'r adborth a dderbyniwyd hyd yn hyn yn Atodiad B.

7.3 Bydd cyfraniadau o'r ymgynghoriad cyntaf yn cael eu cyfuno i wella'r Siarter drafft. Yr ail gyfnod a'r olaf fydd ymgynghoriad ffurfiol a fydd yn dechrau ddiwedd mis Hydref yn gofyn yn eglur i bob Cyngor Tref a Chymuned unigol a Chyngor Sir Ddinbych i lofnodi'r fersiwn derfynol o'r Siarter hon. Bydd y Siarter yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor Llawn gyda'r argymhelliad i'w mabwysiadu ar 15 Tachwedd. Mae amserlen ymgynghori'r Siarter yn Atodiad C.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

8.1 Mae'r Siarter yn gam pwysig sy'n dangos ymrwymiad y Cyngor i weithio'n agosach â chymunedau. Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol arwyddocaol i'r cynigion yn yr adroddiad.

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

9.1 Disgrifiad Risg: Na fydd Cynghorau Tref a Chymuned yn ymuno yn y Siarter ac o ganlyniad na fydd llawer o'r Cynghorau Tref a Chymuned yn ei lofnodi.
Lliniaru Risg: Cafodd y Siarter ei chynhyrchu ar y cyd o'r dechrau (Cyngor Sir Ddinbych a'r Cynghorau Tref a Chymuned). Bydd pob Clwstwr Cynghorau Tref a Chymuned yn cynnwys ymgynghoriad cychwynnol cynhwysfawr ar gynnwys y Siarter fis Gorffennaf. Defnyddir yr holl sylwadau a newidiadau i wella'r ddogfen a'i gwneud yn berthnasol i bawb sydd â rhan. Nid yw'r siarter yn rhwymo mewn unrhyw ffordd ond, drwy gysylltu â'r Cynghorau Tref a Chymuned gydol y broses Siarter, gobeithir y bydd y mwyafrif yn dymuno'i lofnodi.

10. Yr Hawl i Benderfynu

10.1 Mae gan y Cyngor y pŵer i fabwysiadu Siarter rhwng y Cyngor Sir a Chynghorau Tref a Chymuned yn Sir Ddinbych o dan adran 2 Deddf Llywodraeth Leol 2000.

**A Charter between
Denbighshire's Town & Community
Councils
and
Denbighshire County Council**

Names and signatories of the Protocol and date of agreement

DRAFT

The aim of a charter is to define and enhance the existing relationship between Denbighshire's Town and Community Councils and the County Council.

Introduction

Town and Community Councils have an important role to play in the local government system. They are the most local level of government and can influence decisions that affect the local area and help bring life to their communities.

More than ever, it is important that both Denbighshire County Council (DCC) and Town & Community Councils (T&CC) within Denbighshire continue to work closely together in partnership for the benefit of local residents. This document relates equally to Councillors and Council Officers.

This Charter represents a mutual agreement between the two tiers of local government. It sets out how we aim to work together to develop and promote local needs and aspirations for the benefit of local communities, whilst recognising our respective responsibilities as autonomous, democratically elected statutory bodies.

This document is also designed to build on existing good practice and embrace the shared principles of openness, respect and our common priority of putting residents at the centre of service delivery.

Mutual Acknowledgement

We aim to work together as a partnership of equals rather than tiers. Successful partnership working at the community level can only be achieved if the partners – the County Council and the Local Councils – understand and respect each other's roles, and work to complement those roles in serving the community.

DCC recognises that Local Councils:

- Are a vital part of democratic local government, representing communities at the most local level;
- Are an important primary source of information about community aspirations and opinions;
- Are to be respected, treated equally and recognised as diverse in their size and in the resources available to them;
- Are affected by the financial and political decisions of other tiers of government and often have to work within certain constraints when fulfilling their responsibilities.

Local Councils recognise that DCC

- Represents the interests of local communities at the County level;
- Has to take into account community interests wider than the Town and/or

Community;

- Is affected by the financial and political decisions of the Welsh Assembly and central government and often has to work within certain constraints when fulfilling its strategic role and responsibilities.

Information and Communication

Securing good communication and liaison between the County and T&CC is a cornerstone of this Charter and involves communication from the most strategic level right down to liaison on specific local projects.

DCC undertakes to:

- Host at least two Liaison meetings per year with the T&CC to discuss corporate aims and other matters of mutual concern;
- Host at least one Cluster Meeting in three geographic areas per year to discuss issues appropriate to that area;
- To identify an appropriate senior liaison officer to advise T&CC and assist local councils in resolving any difficulties with the County Council;
- Provide written confirmation of receipt of written communication (including e-mails) from a T&CC within 5 working days and aim to reply in full within 10 working days. If a full reply can not be delivered within 10 working days, the County Council will provide a holding reply saying when a full reply will be available and which officer is dealing with the matter;
- Encourage the attendance of County Councillors at T&CC meetings;
- Provide links to T&CC websites on the Denbighshire website;
- Promote the County's Customer Relations Management System (CRM) and ensure it is an effective and efficient vehicle for T&CC to generate enquiries.

Local Councils will endeavour to:

- Be represented at liaison and cluster meetings convened by the County Council and actively suggest agenda items;
- Provide written confirmation of receipt of written communication (including e-mails) from the County Council within 5 working days and aim to reply in full within 10 working days. If a full reply can not be delivered within 10 working days, the Local Council will provide a holding reply saying when a full reply will be available;
- Provide the relevant county councillor(s) with copies of the Agendas, Minutes and papers of its meetings if requested to do so;
- Make efficient and effective use of IT and electronic communication methods available to Local Councils, particularly where this will increase efficiency and improve value for money;
- Make full use of the County's Customer Relations Management System (CRM) to raise issues with the Council;
- Through their Town and Community Council Clerks, ensure their Councillors are kept informed of communications from the County Council.

Consultation and Engagement

Consultation and engagement are key components of open government and can lead to better informed policies and a more engaged public. This charter sets out a genuine commitment amongst all parties to consult on matters of mutual concern with clear, specific and time limited procedures for consultation and engagement.

DCC undertakes to:

- Seek the participation of, and consult with, T&CC on Denbighshire policies that affect T&CC collectively or individually;
- Provide a minimum of eight weeks for consultation on County Council policies other than in cases where the County Council is bound by other statutory requirements e.g. in the case of planning applications;
- Discuss with the Local Council concerned at the earliest appropriate stage, any County Council promoted plan or scheme that affects a town or community specifically and invite Local Councils to attend any relevant public meetings and exhibitions;
- Take Local Council views into account before making decisions;
- Allow appropriate officers to attend Local Council meetings to explain and discuss policies and plans, especially when particularly contentious issues cannot be resolved in any other way;
- Provide consultation documents to all T&CC bilingually and make every effort to provide access to any information necessary to reach an informed view;
- Report back to the Local Council on the outcome of consultations;
- Ensure Services adopt a consistent and proactive approach to engagement and consultation with T&CC.

Local Councils endeavour to:

- Respond positively where possible to invitations to attend consultative committees, working groups and meetings;
- Respond within consultation deadlines set by the County Council unless otherwise agreed with the County Council;
- Work with the County Council to seek mutually acceptable solutions to contentious issues;
- Respect the final democratic decision of the County Council;
- Engage and consult directly with their residents;
- Inform the County Council annually of your calendar of meetings in order that we can make informed decisions when planning our liaison, cluster and public meetings.

Partnership and Joint Working

It is recognised that effective partnerships have the potential to bring benefits to those involved. Any partnerships developed will also carry a corresponding shared responsibility. Local government at both tiers must work together to promote the economic, social and environmental well being of our areas and where possible

assist in delivering key strategies eg the BIG Plan. If doing things differently achieves a better service, we will seriously examine these methods.

The County Council is committed in principle to the opportunity of service enhancement by local councils, whereby a local council makes a financial contribution to enhance the quality or quantity of a particular service, delivered in the local area by the County Council.

The County Council is also committed to devolving services to T&CC where mutually appropriate. Services should be delivered with regard to value for money and added value for local people.

It is fully recognised that for some services, it may not be practicable or desirable to undertake such enhancements or devolution of services.

DCC undertakes to:

- Seek the participation of all T&CC in exploring opportunities for joint working;
- Provide clear financial information and schedules of services to interested T&CC;
- Acknowledge that when financial support is given by a T&CC, decisions are taken to deliver that service in consultation with the T&CC.

Local Councils endeavour to:

- Respond positively to invitations to participate in joint working and, where appropriate, budget accordingly through the Annual Precept;
- Work together to ensure the community voice is heard through endorsement of opportunities for community participation e.g. Participatory Budgeting.

Practical Support & Training

Local Councils rely, to varying degrees, on the professional support that can be provided by others. There are times when the assistance of the County Council can be particularly useful to a Local Council.

DCC undertakes to:

- Provide training events for Local Councils on topics that are relevant to their tier of local government, notably the Code of Conduct and Planning policies;
- Offer Local Councils practical support, access to professional services, specialist knowledge and access to training events held by the County Council at a mutually agreed price where appropriate;
- Familiarise their staff on the role, responsibilities and importance of T&CC;
- Implement and adhere to a specific protocol in relation to planning matters;
- Provide guidance on methods of engagement.

Local Councils endeavour to:

- Participate, where appropriate and relevant, in training courses offered by the County Council;
- Adhere to a specific protocol in relation to planning matters;
- Be proactive in gaining and refreshing skills within a changing environment where the role of T&CC Clerk and Councillors are evolving e.g. in undertaking devolved activities.

Local Governance and Elections

Fair and open elections are the ‘bedrock of local democracy. We will ensure that elections are freely and fairly contested. Both T&CC and the County Council will actively encourage local people to be involved in local democracy through putting themselves forward for election and participation in the electoral process.

The role of the County Councillor as a conduit between the County Council and a Town or Community is critical to an effective relationship. A proactive relationship will be actively encouraged particularly for those County Councillors who are not ‘twin-hatted’ and do not sit on T&CC.

DCC undertakes to:

- Involve T&CC in awareness raising / publicity to encourage nominations for candidacy at local elections;
- Will help publicise forthcoming local elections on behalf of T&CC;
- Will encourage County Councillors to attend T&CC meetings in their ward;
- Actively encourage County Councillors to feed issues from T&CC to the Member Area Groups and other council forums and communicate information to the T&CC.

Local Councils endeavour to:

- Actively invite their local County Councillor(s) to monthly meetings;
- Actively encourage residents to become nominees for local elections and participate in the democratic process.

Ethics and Standards

It is important that all councils adhere to the following guiding principles of fairness:

- Fair treatment for all;
- Elimination of disadvantage;
- Recognition and inclusion of previously excluded groups;
- Conduct of its business where possible with Welsh and English languages treated equal;
- Have due regard for, and promote, environmental concerns and sustainable development;
- Actively review and have regard for their code of conduct.

Monitoring, Review and Complaints

It is important that this document is maintained as an up-to-date statement of the partnership arrangements between the County Council and Denbighshire's T&CC. Any Charter will also need a system in place to deal with complaints so that relations and communications are always strong. Local Councils are encouraged to express their views on the contents and effectiveness of this Charter. Opportunities to discuss the contents of the Charter will be available at the Liaison meetings. Any feedback received will be discussed with Local Councils and amendments and/or additions will be made as necessary following full consultation.

DRAFT

APPENDIX TO CHARTER

Powers and Duties of T&CCs

The list below is an indicative list of powers and activities, applicable to community and town councils. This is to help you appreciate the wide range of activities T&CC's have the legal power to get involved in, as covered by Acts of Parliament. It is a useful reference when you need to know if the Town or Community Council can act. Please note: The information source is 'The Good Councillors Guide for Town & Community Councils' published by WAG and may not be totally comprehensive.

ACTIVITY	POWERS & DUTIES	STATUTORY PROVISION
Allotments	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powers to provide Allotments ▪ Duty to consider providing allotment gardens if demand unsatisfied 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Small holdings & Allotments Act 1908, ss 23
Baths and Washhouses	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide public baths and washhouses 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide public baths and washhouses
Burial grounds, cemeteries and crematoria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power, as a burial authority, to acquire, provide and maintain ▪ Power to agree to maintain monuments and memorials ▪ Power to contribute towards expenses of cemeteries 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Open Spaces Act 1906, ss 9 and 10 ▪ Parish and Town Councils and Burial Authorities (Miscellaneous Provisions) Act 1970, s.1 ▪ Local Government Act 1972, s.214
Bus Shelters	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide and maintain shelters 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government (Miscellaneous Provisions) Act 1953, s.4 ▪ Parish Councils Act 1957, s.1
Bye Laws	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide bye laws for: <ul style="list-style-type: none"> ○ Pleasure grounds ○ Cycle Parks ○ Baths and Washhouses ○ Open spaces and burial grounds 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Public Health Act 1875, s.164 ▪ Road Traffic Regulation Act 1984, s.57(7) ▪ Public Health Act 1936, s.223 ▪ Open Spaces Act 1906, s.15
Charities	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duties regarding parochial charities 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Charities Act 1993 s. 79
Christmas Lights	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide to attract visitors 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972. s.144
Citizens Advice Bureau	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to support 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.142
Clocks	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide public clocks 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Parish Councils Act 1957, s.2
Closed Churchyards	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powers to maintain 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.215
Commons and common pastures	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powers in relation to enclosure, regulation and management, and providing common pasture 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inclosure Act 1845 ▪ Local Government Act 1894, s.8 ▪ Small holdings and Allotments Act 1908, s.34
Community centres	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide and equip community buildings ▪ Power to provide buildings for use of clubs having athletic, social or educational objectives 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.133 ▪ Local Government (Miscellaneous Provisions) Act 1976 s.19
Crime prevention	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powers to spend money on various crime prevention measures 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government and Rating Act 1997, s.31
Drainage	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to deal with ponds and ditches 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Public Health Act 1936, s.260
Entertainment and the arts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provision of entertainment and support of the arts including festivals and celebrations 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.145

Gifts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to accept 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.139
Highways	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to repair and maintain public footpaths and bridleways ▪ Power to light roads and public places ▪ Power to provide parking places for vehicles, bicycles and motor-cycles ▪ Power to enter into agreement as to dedication and widening ▪ Power to provide roadside seats and shelters ▪ Power to complain to the highway authority regarding protection of rights of way and roadside wastes ▪ Power to provide traffic signs and other notices ▪ Power to plant trees etc. and to maintain roadside verges 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Highways Act 1980, ss.43, 50 ▪ Parish Councils Act 1957, s.3 ▪ Road Traffic Regulation Act 1984, ss.57 ▪ Highways Act 1980, ss.30 ▪ Parish Councils Act 1957, s.1 ▪ Highways Act 1980, s.130 (6) ▪ Road Traffic Regulation Act 1984, s.72 ▪ Highways Act 1980, s.96
Investments	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to participate in schemes of collective investment 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trustee Investments Act 1961
Land	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to acquire by agreement, to appropriate, to dispose of land ▪ Power to accept gifts of land 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, ss.124, 126, 127 ▪ Local Government Act 1972, s.139
Litter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provision of receptacles in public places 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Litter Act 1983, ss.5, 6
Newsletters	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide information relating to matters affecting local government 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.142
Open spaces	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to acquire land and maintain 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Open Spaces Act 1906, ss.9 and 10
Public buildings and village hall	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide buildings for offices and for public meetings and assemblies 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.133
Public conveniences	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Public Health Act 1936, s.87
Parks, pleasure grounds	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to acquire land or to provide recreation grounds, public walks, pleasure grounds and open spaces and to manage and control them 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Public Health Act 1875, s.164 (Local Government Act 1972, Sched.14 para.27) ▪ Public Health Acts Amendment Act 1890, s.44 ▪ Open Spaces Act 1906, ss.9 and 10
Recreation	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to provide a wide range of recreational facilities ▪ Provision of boating pools 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government (Miscellaneous Provisions) Act 1976, s.19 ▪ Public Health Act 1961, s.54
Town and Country Planning	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Right to request the local planning authority for notification of planning applications 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Town and Country Planning Act 1990, Sched.1, para.8
Traffic Calming	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powers to contribute financially to traffic calming schemes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government and Rating Act 1997, s.30
Transport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powers to spend money on community transport schemes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government and Rating Act 1997, s.26-29
Village signs	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to use decorative signs to inform visitors 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local Government Act 1972, s.144
War memorials	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Power to maintain, repairs, protect and adapt war memorials 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ War Memorials (Local Authorities' Powers) Act 1923, s.1; as extended by Local Government Act 1948, s.133

Initial Consultation Responses – Charter between Denbighshire’s Town & Community Councils and Denbighshire County Council

- Views and comments on the proposition of establishing a Charter
- Views and comments on the content of the draft Charter.
- Ideas for activities to show commitment to any of the 6 different agenda which are already taking place or that your Council would like to see developed.

Date of Response (received)	Received from	Do you agree with the proposal?	Decision based on?	Comments and Ideas
20.07.11	DCC Chairman	Yes	Unknown	<p>“Provide consultation documents to all T&CC bilingually and make every effort to provide access to any information necessary to reach an informed view;” In the Consultation and Engagement Section- perhaps insert a sentence advocating a common sense approach to this</p> <p>E.g. if T&CC request just English or just Welsh then we don’t need to provide documents bilingually. A waste of money! For example St Asaph would prefer all documentation to be sent in just English.</p>
21.07.11	Director Demographics, Wellbeing and Planning	Yes	Bringing Council closer to communities	<p>Need to ensure there are linkages with the 3rd Sector Compact being developed and both are expressing the same commitments where appropriate. How about combining the celebration in January 2012?</p> <p>Demographic change is a big issue and one which T&CC's can contribute to the discussion on. Perhaps add in the communication and engagement section the seeking of T&CC input into discussions on big strategic issues.</p>
21.07.11	Head of Regeneration, Planning and Public Protection	Yes	Bringing Council closer to communities	<p>We need to make sure this Charter once its adopted is publicised. Put it on MMC agenda and in Corporate Induction training.</p>
21.07.11	Head of Customer Care	Yes	Bringing Council closer to communities	<p>“Promote the County’s Customer Relations Management System (CRM) and ensure it is an effective and efficient vehicle for T&CC to generate enquiries.” In the Information and Communication section- need to brief up this section and come at it from an engagement and responsiveness angle.</p> <p>Highlight the work already being undertaken with Highways, improving responsiveness and customer service.</p>
26.07.11	Llanferres Community Councillor	Unknown	n/a	<p>Be careful of the language used in this document and its publication. People may get confused with 'local Council' as I would automatically think of DCC in that respect. Perhaps instead use the word 'community' instead of 'local'</p>
27.07.11	Sustainable Assets Project Manager	Yes	Bringing Council closer to communities	<p>Include bullet in Mutual Recognition section on the importance of Councils duties to various stakeholders to align with Denbighshire’s 3rd Sector Compact.</p> <p><i>“The Third Sector recognises the importance of the Council’s duties to: The people who use its services; The communities in which it works; The general public and funding bodies that support its work; Its members; The regulatory bodies that oversee its activities, and; Its clearly defined structures to enable it to fulfil its obligations on accountability.”</i></p>

Date of Response (received)	Received from	Do you agree with the proposal?	Decision based on?	Comments and Ideas
31.07.11	Member of the public who lives in Prestatyn	No	The perceived possibility of forced devolution of services and the risk of double taxation	<p>With reference to the recently submitted draft charter, I would be grateful if you could respond to questions relating to parts of the draft charter which are of concern.</p> <p>Who were the members of the working group of T&CC and County Council representatives who co-produced this draft charter?</p> <p>Why does the draft charter contain proposals for 'new positive relationships and working practices', which in reality have been in operation since the inception of Denbighshire County Council?</p> <p>All these so called new initiatives, partnerships and consultations should in reality, already be enshrined in Council's Code of Working Practices, and if they are not it is to the shame of the Councils concerned.</p> <p>I would suggest that this draft proposal and all the froth and bubble that it contains is nothing more than an exercise in cloaking the true intention of Denbighshire County Council wishing to devolve many of its non-statutory services to Town and Community Councils.</p> <p>Is this an attempt by Local Government to substantially increase the Council Tax to the ratepayer of Prestatyn, by encouraging the Town Council to take on these county council services, and at the same time for them to increase the town council precept charge to the ratepayer, to fund the provision of these non-statutory county council services.</p> <p>Obviously County Council rate increases can be capped by either the Welsh Assembly Government or Parliament, but I am aware that this cap does not apply to Town and Community Councils.</p> <p>Will you confirm or deny this, by stating that any devolved services which are taken on by Town Councils, will be funded 100% by County Council devolving the funding to operate these services directly to the Town Council?</p> <p>The proposals made in this draft, will cost the ratepayer substantially in extra staff to manage such charter agreements, and will generate a profusion of unnecessary of paperwork.</p> <p>In the real world that the ratepayer lives in and not the rarefied air of our highly paid officers, the public might just suggest that the simplest solution be to simply dissolve all town councils and for county councils to take on all services to the community, covered financially by the town council precepts being paid to the County Council.</p> <p>To me these draft proposals are nothing more that an attempt to increase the town council precepts to cover such devolved services, and for the County Council to retain all or a substantial amount of the rates paid to the County Council to provide these services which when devolved they would no longer be responsible for, giving them extra funding by the back door.</p> <p>I am sure you are aware that under the new Localism Bill currently going through Parliament, the local ratepayer will still be allowed to dissolve a Town Council, and I would suggest that any Town Council attempting to increase their precepts could well face such dissolution.</p> <p>I found the comment on page 6 of the draft, that, Local Councils endeavour to respond positively to invitations in joint working and, where appropriate, budget accordingly through the Annual Precept, most illuminating, and the haste in asking Prestatyn Town Council to sign up to this charter by September 2011, giving them time to adjust and increase their budget for April 2012.</p> <p>Will these proposals go out to full public consultation?</p>

Date of Response (received)	Received from	Do you agree with the proposal?	Decision based on?	Comments and Ideas
01.08.11	Prestatyn Town Council	tbc	n/a	<p>Council has considered the above Charter and made reference to a much earlier agreement between County and Town that regrettably seems to have been forgotten by Denbighshire County Council ('Prestatyn Business Development Plan', 2nd June 1998).</p> <p>There have also been some concerns that charter is linked to devolution and delegation of services which has major implications for Town/Community Councils.</p> <p>Members would invite Cllr H. Evans, Leader to attend a future meeting of Town Council to discuss current proposals. [7th September 2011 at 6.15pm].</p>
08.08.11	Rhuddlan Town Council	Yes	DCC proven responsiveness and engagement with T&CCs	<p>At the last meeting of my Council it was agreed that the Draft Charter enclosed with your letter dated 5th July, 2011 be approved in principle and to await further developments thereon.</p> <p>I am sure the other clerks will agree that only through your strong personal commitment and enthusiasm that the Charter has reached this important and strategic stage in such a relatively short time-scale. Thank you for your continued advices which has been much appreciated.</p>
16.08.11	Strategic Procurement Manager	Yes	Bringing Council closer to communities	<p>T&CC's could have a greater involvement in the procuring and reviewing on contracted services in their town. Have the facility in the procurement system to send a performance questionnaire out to stakeholders to review contractors.</p> <p>Also a T&CC rep could sit on the tender working group, writing the specification for a tender. And also the evaluation panel for deciding upon a contractor.</p>

TIMETABLE FOR DEVELOPMENT AND CONSULTATION OF CHARTER FOR PARTNERSHIP

May	<p>Development of Charter Content</p> <p>Draft developed by DD and HB and sent around working group for comment</p>
June	<p>Initial Consultation Starts</p> <p>Paper to Cabinet, Council and SLT asking for comments and activity to show commitment to the different agenda.</p> <p>Translate Charter and develop covering letter to send out to T&CCs.</p> <p>Send Charter to all T&CCs asking for comments and activity to show commitment to the different agenda.</p>
July Clusters	<p>Presentation of Charter for Initial Consultation</p> <p>Charter presented to Cluster Groups with a brainstorm session to gather comments on Charter content and ideas for activity to show commitment to the different agenda.</p>
September 30th	<p>Initial Consultation Ends</p> <p>Consideration of responses.</p> <p>Decision to change Charter content agreed by working group and lead member.</p> <p>Revised Charter translated.</p>
October 28th	<p>Formal Consultation Starts</p> <p>Final Charter and Covering letter sent to all Town, Community and County Councillors with question will you sign this charter</p> <p>Paper to Cabinet, Council and SLT asking them to sign up to charter.</p> <p>Decision made whether to work with specific local councils to gain consensus or not.</p>
December 16th	<p>Formal Consultation Ends</p> <p>Print and Binding of Charter</p> <p>Charters in hard copy and local councils chair persons invited to sign charter by hand.</p> <p>Leader of DCC sign charters by hand</p>
January 2012	<p>T&CC Liaison Meeting- Launch of Charter for Partnership. Bound & glossy version of the charter signed and presented to every T&CC Chair that has signed up to it and the Leader of DCC.</p>
	<p>Launch of Charter for Partnership on website and in the press.</p> <p>Gareth Watson to lead press work.</p>

ADRODDIAD I: Pwyllgor Safonau
ADRODDIAD GAN: Swyddog Monitro
DYDDIAD: 23 Medi 2011
PWNC: PROTOCOL HUNAN REOLI

1. Pwrpas YR ADRODDIAD

Cyflwyno'r fersiwn a gynigir i'r Aelodau o'r 'Protocol Hunan Reoli' cyn i'r Grŵp Arweinyddion ac yna'r Cyngor llawn ei ystyried.

2 CEFNDIR

2.1 Swyddogaeth y Pwyllgor Safonau yw hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad ymysg yr Aelodau a'u cynorthwyo i gadw'r Côt Ymddygiad. Yn y gorffennol mae'r Pwyllgor Safonau wedi mynegi peth pryder ynghylch nifer y cwynion gan Aelodau yn erbyn ei gilydd sy'n cyfeirio at fân gwynion nad ydynt ynddynt eu hunain yn ddigon difrifol i gael eu cyfeirio at yr Ombwdsmon fel rhai sy'n torri'r Côt Ymddygiad.

2.2 Mae Paragraff 6(1) o Gôt Ymddygiad yr Aelodau'n datgan na ddylai Aelodau wneud cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn Aelodau eraill. Mae hynny ynddo'i hunan yn torri'r Côt. Mae'r Pwyllgor wedi mynegi pryder o'r blaen fod y Côt weithiau'n cael ei ddefnyddio fel teclyn gwleidyddol ac nad dyna yw ei ddiben. Gofynnodd y Pwyllgor hefyd am dderbyn gwybodaeth reolaidd ar lefel a natur cwynion aelod yn erbyn aelod.

2.3 Mae Protocol Hunan Reoli ynghlwm fel Atodiad 1. Cyfrannodd y Pwyllgor Safonau iddo yn ei gyfarfod diwethaf. Mae'r fersiwn ynghlwm â'r adroddiad yn cynnwys rhai mân newidiadau a gynigiwyd gan y Pwyllgor. Pwrpas y Protocol yw sefydlu gweithdrefn leol ar gyfer cwynion nad ydynt yn ddigon difrifol i'w fod yn torri'r Protocol a hefyd weithdrefn ar gyfer y cwynion y mae cyfiawnhad i'w cyfeirio'n ffurfiol at yr Ombwdsmon. Petai'n cael ei fabwysiadu, bwriedir i'r Protocol gael ei ystyried ar y cyd â'r Côt Ymddygiad. Ni fyddai ac ni allai ddisodli'r Côt statudol. Cafodd manylion y Protocol eu trafod yn anffurfiol gyda'r Arweinydd ac mae ar yr agenda i'w trafod mewn cyfarfod o Arweinwyr y Grwpiau ar 24 Hydref 2011. Bydd y cynnig presennol yn cynnwys ymrwymiad oddi wrth Arweinwyr y Grwpiau ac un aelod (yn ei dro) o'r Pwyllgor Safonau. Bydd yn rhaid i'r Pwyllgor hefyd ystyried mewn cyfarfod yn y dyfodol ymestyn y Protocol i'r holl Gynghorau Tref a Chymuned.

2.4 Mae cynllun gweithredu diwygiedig yn dangos y broses ymgynghori cyn mabwysiadu. Mae copi drafft o'r Protocol hefyd wedi'i anfon at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gynnar yn y broses ac mae copi o'i ymateb ynghlwm fel Atodiad 2 ac mae'n bositif iawn.

GWEITHREDU	GAN BWY	DYDDIAD
Ystyried y protocol a'i weithdrefnau ac adborth i'r Swyddog Monitro	Tîm Rheoli Corfforaethol	Erbyn 1 Gorffennaf 2011
Adroddiad i'r Arweinyddion Grŵp	Swyddog Monitro	24 Hydref 2011
Adroddiad i'r Pwyllgor Safonau ar y drafft cyntaf	Swyddog Monitro	15 Gorffennaf 2011
Adroddiad pellach i'r Pwyllgor Safonau gyda'r drafft terfynol	Swyddog Monitro	23 Medi 2011
Ystyried gan y Cyngor Anffurfiol os oes angen, yna'r Cyngor llawn	Arweinydd / Swyddog Monitro	10 Ionawr 2011 a 28 Chwefror 2012

3 ARGYMHELLIAD

Gofyn i'r Aelodau ystyried y Protocol Hunan Reoli. Bwydo unrhyw sylwadau'n ôl i'r Arweinyddion Grŵp.

MEMBER'S SELF REGULATORY PROTOCOL

General Principles

- To promote high standards of conduct and behaviour as a means of strengthening respect and trust among members. It is NOT intended to replace the Code of Conduct, rather it is intended to sit alongside the Code, enabling behaviour which may not reach the threshold to become a breach to be dealt with; and that which justifies a formal complaint to the Ombudsman.
- The protocol does not replace the Member-Officer Relations Protocol set out in the Council's Constitution.
- Members will make all reasonable attempts to resolve disputes through agreed internal processes subject to their obligations under the Members' Code of Conduct.
- Referral to external regulators will become a last resort subject to Members' obligations under the Code of Conduct.
- Members will avoid personal confrontation in any public forum, especially full Council and through the media
- These commitments will not stifle legitimate political debate or scrutiny
- Group discipline will become the cornerstone of self-regulation with Group Leaders taking responsibility for their own members
- Group Leaders individually and collectively will work to ensure compliance with this protocol
- Members will commit to training and development in support of this protocol

Working to avoid problems

To minimise the number of instances of alleged breaches all Group Leaders have committed to :-

- **A Member Learning and Development Strategy** – to which they will seek to secure the commitment of their group members. All reasonable endeavours will be made to

ensure that the Learning and Development Strategy identifies and responds to the needs of members.

- **Attending relevant Member training events** - in particular those relating to the Code of Conduct or probity courses within the scope of their role.
- **WLGA Charter** – The Council has been awarded the WLGA's Charter for Member Support and Development and supports its objectives. Group Leaders will seek to secure individual member commitment to training and keep this under review.

Role of Group Leaders

A complaint by a member relating to a member of the same group will be referred to the Group Leader. A complaint by a member concerning the activities of a member of a different political group will be discussed with the complainant's own Group Leader, who will then refer the issue to the Group Leader with responsibility for the member against whom the complaint is made.

Upon receiving a complaint, it is the role of Group Leaders to take responsibility for discipline within their groups. Group discipline should seek to be informal, resolved through face to face meetings. Group Leaders will need to retain some records but the process will not be "document heavy". The emphasis should be on training, education, mediation and conciliation.

When appropriate, a sanction such as removal from a committee or an outside body, may be used in extreme cases or after persistent breaches and the matter will be referred to the Public Services Ombudsman for Wales.

Prior to considering any sanction, or training, the relevant Group Leader may consult with a member of the Standards Committee in conjunction with the Monitoring Officer or Deputy Monitoring Officer. The Standards Committee will seek to ensure fairness and consistency in the discipline imposed within each Group.

At the next available Group Leaders' meeting any issue of discipline which has been referred to a Group Leader will be discussed with the Group and with the objective of seeking to ensure that fair and consistent sanctions are applied.

Unaffiliated Members

As far as unaffiliated members are concerned, the Chair of the Council will fulfil the role of Group Leader. Concerns regarding the conduct of an unaffiliated member should be referred to the Chair who will apply the same principles and standards as those of the Group Leaders in terms of training/mediation/conciliation. In the case of persistent breaches the matter shall be referred to the Ombudsman by the Monitoring Officer or in his/her absence the Deputy Monitoring Officer.

Persistent Breaches

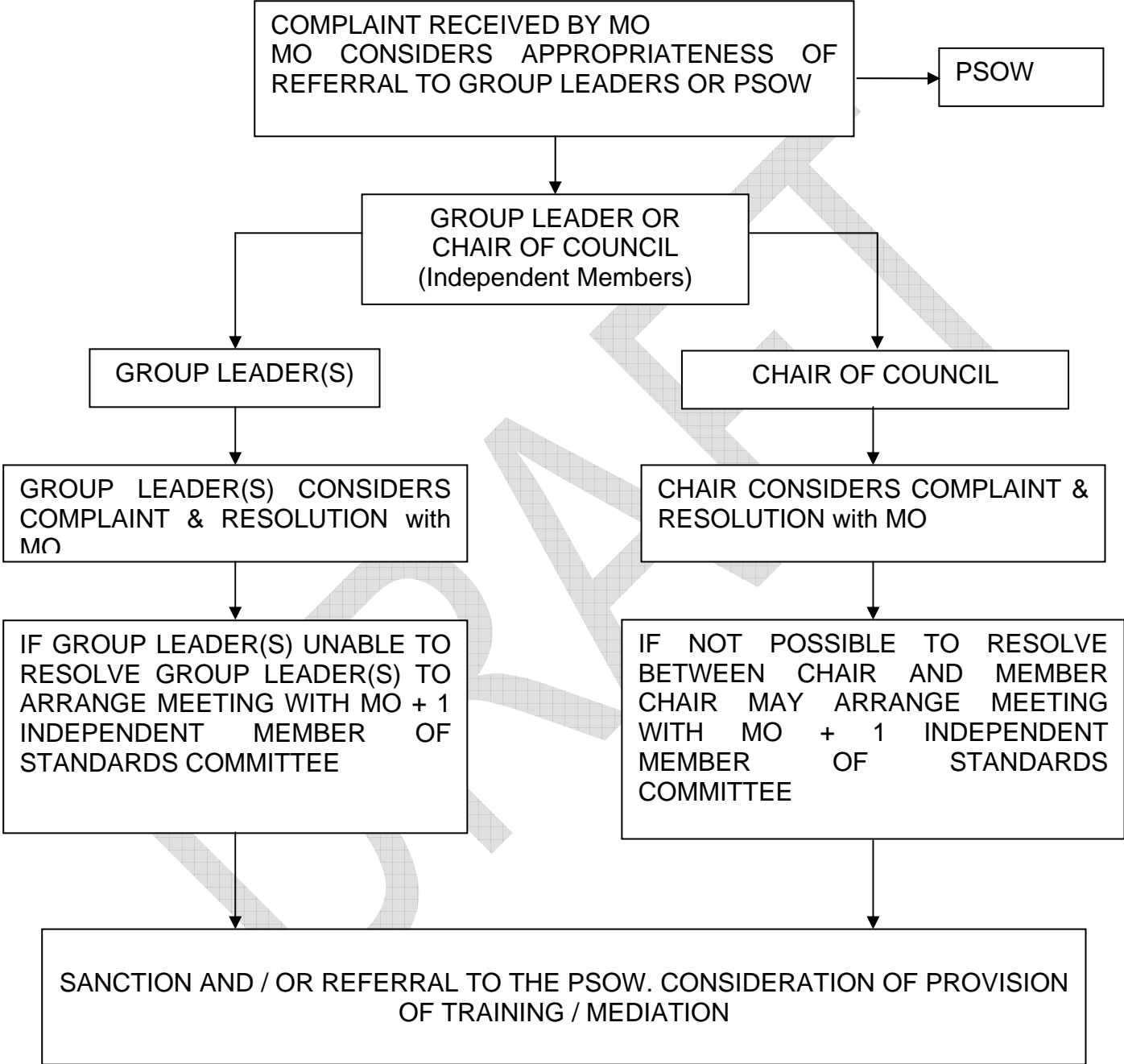
In the case of persistent breaches, or areas where the Group Leaders have concerns that the conduct of an individual member or members is damaging to relations between political groups or to the reputation of the Council, then the Group Leaders will meet with the Chief Executive Officer and the Monitoring Officer to agree a way forward. Consideration will be given to joint references to the Ombudsman, by the Group Leaders, for persistent low level breaches.

Standards Committee

- Owing to any potential issues of conflict, any involvement will include no more than one independent member of the Standards Committee. This will be subject to a rotational basis and in accordance with availability.
- The Standards Committee Members will play a supporting/advisory role to the Group Leaders. This process will be initiated at the request of the Group Leader, in a particular case.
- Such meetings will be private and informal.
- Any documentation, attendance notes, file notes or advisory notes passing between a Group Leader (or as appropriate the Chair of the Council) and the members of the Standards Committee shall remain private and confidential.

This protocol will be reviewed by May 2013.

MEMBER / MEMBER COMPLAINTS FLOWCHART

PERSISTENT BREACHES, GROUP LEADERS WILL MEET WITH CHIEF EXECUTIVE AND MONITORING OFFICER TO AGREE WAY FORWARD. CONSIDERATION WILL BE GIVEN TO JOINT REFERENCES TO THE OMBUDSMAN BY GROUP LEADERS FOR PERSISTENT, LOW LEVEL BREACHES.

Our ref: PT/KS/mm

Ask for: Mrs Marilyn Morgan

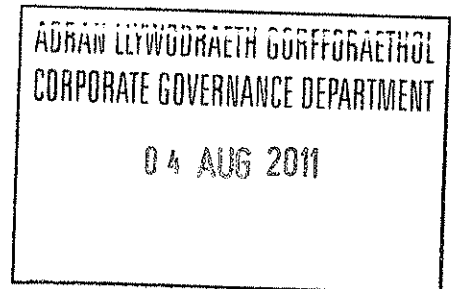
Your ref: JK/JR

☎ 01656 641152

Date: 4 August 2011

✉ Marilyn.morgan@ombudsman-wales.org.uk

Ms Jane Kennedy
Monitoring Officer
Denbighshire County Council
County Hall
Wynnstay Road
Ruthin
Denbighshire
LL15 1YN

Dear Ms Kennedy

Member-Member Self Regulatory Protocol

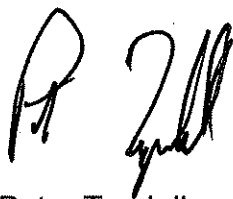
I am grateful for the opportunity to comment on the Self Regulation Protocol for members and very much welcome the fact that the Council's Standards Committee is actively seeking to resolve conduct issues locally. You may already be aware as a member of the ACSeS group that as a result of a similar proposal by The City & County of Swansea, I have sought the views of the Welsh Government and the WLGA on the possibility of enhancing the role of standards committees within the current legislative framework. I am supportive of the proposal that whenever possible issues are resolved locally in the first instance, and only referred to my office if they were not capable of local resolution. The extent to which it is feasible to do so is dependent upon the Welsh Government's view on the future of the Code and whether legislation is proposed in the near future.

As the Council's proposed Protocol is intended to resolve disputes between members I am happy to endorse it. As you know, as the Code is currently drafted, I could not require members to utilise the local protocol before coming to me, but subject to the Welsh Government's position I would strongly encourage them to do so and consider any complaints where members had not sought to resolve issues first in this context, and it would in all likelihood inform my decision as to whether or not to investigate. This is analogous to my approach in cases of maladministration where I often seek to achieve local resolution where this is possible, to avoid the need for a formal investigation.

Where the complaint is a more serious one, for example, if a failure to declare an interest had allegedly tainted a planning decision or where there is an accusation of bullying supported by evidence to that effect, I believe it would be most appropriate for such complaints to be referred to my office. Whilst the draft protocol has highlighted the fact that the protocol is intended to sit alongside the code, it may be helpful to members if this point was emphasised.

I hope this is a helpful reply but please contact me if I can be of any further assistance. I will also update the ACSeS group more generally when the Welsh Government gives a view on the way forward.

Yours sincerely

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P Tyndall', with a stylized flourish at the end.

Peter Tyndall
Ombudsman

FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Dydd Gwener, 10 Mehefin 2011, am 10.00 am
Canolfan Fusnes Conwy

YN BRESENNOL: Howie Roberts (Cadeirydd - Conwy)

Barry Davies	Swyddog Monitro – Sir y Fflint
Iwan Davies	Swyddog Monitro - Conwy
Gwilym Ellis Evans	Is-Gadeirydd - Gwynedd
Jenni Frost (yn lle Paul Sturges)	Aelod Annibynnol - Conwy
Simon Fysh	Cadeirydd – Awdurdod Tân ac Achub
Clive B. Halliday	Cadeirydd – Sir Ddinbych
Sion Huws	Swyddog Priodoldeb - Gwynedd
Lisa Jones	Dirprwy Swyddog Monitro – Sir Ddinbych
Meirion Jones (yn lle Lynn Ball)	Ynys Môn
Sue Morris	Is-Gadeirydd - Ynys Môn
Geraint F. Roberts	Is-Gadeirydd – Sir Ddinbych
Merfyn Roberts	Cadeirydd – Sir y Fflint

6. **PENODI CADEIRYDD AR GYFER Y CYFARFOD**

Cynigiwyd ac eiliwyd bod Mr Howie Roberts yn cael ei enwebu fel Cadeirydd ar gyfer y cyfarfod.

I hwyluso parhad, cytunwyd y dylid penodi Mr Howie Roberts yn Gadeirydd am gyfnod o 12 mis.

CYTUNWYD-

Penodi Mr Howie Roberts yn Gadeirydd Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru ar gyfer 2011/2012.

7. **YMDDIHEURIADAU**

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Lynn Ball (Ynys Môn), Jeff Cotterell (Ynys Môn), Trevor Coxon (Wrecsam), Rob Dawson (Wrecsam), Robyn Jones (Ynys Môn), Jane Kennedy (Sir Ddinbych), Ceri Nash (Wrecsam), Dilys Ann Phillips (Gwynedd), John Pollard (Gwynedd), Kevin Sibbons (Sir y Fflint), Paul Sturges (Conwy) a Gary Williams (Wrecsam).

8. **COFNODION**

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 15 Ebrill 2011 i'w cymeradwyo.

O safbwynt y Polisi Chwythu'r Chwiban (Cofnod Rhif 4) dywedwyd bod hwn yn cael ei ddatblygu gan Wrecsam yn hytrach na Sir y Fflint.

Hefyd nodwyd mai Cerrigydrudion oedd yn gywir yn hytrach na Cerridigion yng Nghofnod Rhif 4.

CYTUNWYD-

Yn amodol ar y newidiadau uchod, bod cofnodion cyfarfod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 15 Ebrill 2011 yn cael ei gymeradwyo fel cofnod dilys.

9. **SEFYDLU GWEITHDAI**

Er bydd gweithdai'n cael eu cynnal yn y Gynhadledd Safonau – Cymru 2011, teimlai Aelodau y gellid cynnal gweithdai llai yn effeithiol ar sail Gogledd Cymru yn unig.

Awgrymwyd y gellid cynnal gweithdai'n canolbwyntio ar y gwahanol faterion yn gysylltiedig â'r Cod Ymddygiad ar ddechrau pob cyfarfod o'r Fforwm. Hefyd gallai achosion o dorri'r Cod Ymddygiad, fel y nodir yn adroddiadau'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus, hefyd fod yn bwnc trafodaeth.

Awgrymwyd ymhellach y gellid ail-gynnal y gweithdai a gynhaliwyd yn y Gynhadledd Safonau ar lefel leol.

CYTUNWYD-

Cynnal y Gweithdai ar ddechrau pob cyfarfod o Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru.

10. **SEFYDLU CYSONDEB O RAN DULL**

Mewn perthynas â rhannu gwybodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a'r atebion canlynol:-

- Byddai Swyddog Monitro Sir y Fflint yn ymchwilio i'r posibilrwydd fod Pwyllgor Safonau Tân ac Achub Gogledd Cymru'n derbyn yr un wybodaeth â'r Swyddogion Monitro mewn perthynas â materion Safonau
- Bod pob Awdurdod Lleol yn cyhoeddi eu rhaglenni a'u cofnodion Pwyllgor Safonau ar eu gwefannau
- Er mwyn i'r cyhoedd fod yn ymwybodol o bresenoldeb Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru, cytunwyd y byddai pob Awdurdod Lleol yn cyflwyno cofnodion y Fforwm i'w Pwyllgorau Safonau hwy er gwybodaeth
- Roedd gan Swyddogion Monitro berthynas weithio agos trwy Gymru ac roeddent yn cyfarfod trwy Rwydwaith y Swyddogion Monitro

CYTUNWYD-

(a) Bod Swyddog Monitro Sir y Fflint yn ymchwilio i'r posibilrwydd o ychwanegu Pwyllgor Safonau Tân ac Achub Gogledd Cymru at y rhestr dosbarthu ar gyfer gwybodaeth sy'n berthnasol i Bwyllgorau Safonau.

(b) Bod pob Awdurdod Lleol yn cyflwyno cofnodion Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru i'w Pwyllgorau Safonau hwy.

11. **NODI MEYSYDD GWAITH AR GYFER Y PWYLLGORAU SAFONAU**

Nid oedd unrhyw sylwadau pellach i'w hychwanegu ar hyn o bryd.

12. **MATERION HYFFORDDIANT**

Mewn perthynas â materion hyfforddiant, oedd yn berthnasol i bob Awdurdod Lleol, cyflwynwyd y sylwadau canlynol:-

- Roedd Sir Dinbych wedi darparu hyfforddiant i'r Cynghorau Tref a Chymuned trwy Sioeau Teithiol Cod Ymddygiad. Darparwyd cyfanswm o 9 sesiwn mewn gwahanol leoliadau ar draws y Fwrdeistref Sirol, gyda 2 sesiwn ym mhob ardal yn cael eu cynnal yn y pŵn a gyda'r nos. Er bod hyfforddiant wedi ei ddarparu i fwy na 100 o Gynghorwyr Tref a Chymuned, roedd wedi cymryd cryn amser ac ymdrech i drefnu a darparu'r hyfforddiant
- Roedd Aelodau Pwyllgor Safonau yn Sir Ddinbych hefyd wedi mynychu cyfarfodydd Cynghorau Tref a Chymuned a rhoi adborth i'r Pwyllgor Safonau
- Roedd yn bwysig bod Aelodau'r Pwyllgor Safonau'n cael sesiynau hyfforddiant er mwyn diweddarau gwybodaeth yn gyson, a dylid cadw cofnod o unrhyw hyfforddiant a gynhelir. Gellid defnyddio'r cofnod hwn fel tystiolaeth pe bai unrhyw un yn herio eu harbenigedd a'u hyfforddiant
- Roedd Conwy'n darparu Gweithdai Gloywi ar gyfer Aelodau eu Pwyllgor Safonau ac roedd y rhain wedi eu cynnwys o fewn ei Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol
- Roedd yn ymddangos bod Cyngor Dinas Caerdydd wedi addasu eu Cod Ymddygiad er mwyn ei wneud yn orfodol i bob Cynghorydd Sir fynychu'r Hyfforddiant ar God Ymddygiad
- Roedd Conwy wedi sicrhau bod pob un o'i Gynghorwyr wedi cael hyfforddiant. Cyflawnwyd hyn yn rhannol trwy hysbysu Arweinyddion Grŵp o bwysigrwydd hyfforddiant a thrwy enwi'r Cynghorwyr hynny oedd heb fynychu unrhyw sesiwn
- Roedd Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn rhan o'r broses gynefino ar gyfer Cynghorwyr newydd yn y rhan fwyaf o Gynghorau. Fodd bynnag, roedd sicrhau bod Cynghorwyr oedd wedi eu hethol ers nifer o flynyddoedd yn mynychu sesiynau hyfforddi yn broblem mewn rhai achosion
- Roedd Ynys Môn wedi derbyn arian gan CLILC i ddarparu sesiynau hyfforddi ac er bod Peter Keith Lucas wedi darparu hyfforddiant nid oedd pob Cynghorydd wedi bod yn bresennol.

CYTUNWYD-

Nodi'r wybodaeth.

13. **SEFYDLU ARFER GORAU**

Mewn perthynas â sefydlu arfer gorau, gwnaed y sylwadau canlynol:-

- Roedd Sir Ddinbych wedi paratoi llyfryn ar y Cod Ymddygiad, oedd yn cynnwys siart llif, a'r bwriad oedd bod Cynghorwyr yn dod ag ef i

bob cyfarfod. Awgrymwyd y gellid dosbarthu'r llyfryn hwn i aelodau'r Fforwm

- Roedd Sir Ddinbych yn dosbarthu'r llyfryn yn flynyddol ynghyd â Chofrestr Ffurflenni Datgan Cysylltiad

CYTUNWYD-

Bod llyfryn Cod Ymddygiad Sir Ddinbych yn cael ei ddosbarthu i holl Aelodau Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru.

14. GWEITHIO GYDA'R CYNGHORAU TREF A CHYMUNED

Trafodwyd yr eitem hon fel rhan o Gofnod 12 - Materion Hyfforddiant.

15. HYRWYDDO'R PWYLLGOR SAFONAU

Mewn perthynas â hyrwyddo Pwyllgorau Safonau, gwnaed y sylwadau canlynol:-

- Roedd Conwy wedi cyhoeddi erthygl ar y Pwyllgor Safonau ym Mwletin Conwy, a ddosbarthwyd i bob aelwyd yn y Fwrdeistref Sirol
- Roedd Gwynedd wedi paratoi adroddiad ar y Pwyllgor Safonau, oedd yn cynnwys ffotograffau, ac fe'i dosbarthwyd i bob Cynghorydd Sir yn ogystal ag i'r Cynghorau Tref a Chymuned
- Er mwyn sicrhau bod yr Ombwdsmon yn ymwybodol o Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru, cytunwyd i anfon copi o'r cofnodion at yr Ombwdsmon ynghyd â llythyr eglurhaol

CYTUNWYD-

Bod cofnodion Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru'n cael eu hanfon at yr Ombwdsmon ynghyd â llythyr eglurhaol.

16. YMATEBION A SYLWADAU YNGLYN Â PHOLISI CENEDLAETHOL

Deallwyd bod newid sylweddol yn digwydd i Bwyllgorau Safonau yn Lloegr. Er na ragwelir newid mor sylweddol yng Nghymru, disgwylir y cynhelir ymgynghoriad ynglŷn â'r newidiadau maes o law. Gallai'r ddogfen ymgynghorol fod yn rhan o'r rhaglen ar gyfer cyfarfodydd y Fforwm yn y dyfodol.

CYTUNWYD-

Bod unrhyw Ymgynghoriadau perthnasol yn cael eu cynnwys yn rhaglenni Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru yn y dyfodol.

17. PROTOCOLAU AELOD/AELOD AC AELOD/SWYDDOG

O safbwynt Protocolau Aelod/Aelodau ac Aelod/Swyddog gwnaed y sylwadau canlynol:-

- O ganlyniad i ddatblygiadau ym mhrotocolau Cyngor Sir Ynys Môn, datblygwyd protocolau ar Barch Aelodau ac ar Benodi Cadeiryddion Pwyllgor.

- Byddai Sir Ddinbych yn cyflwyno Protocol Hunan Reoleiddio, yn arbennig i ddelio â chwynion anffurfiol,
- Roedd Panel Dyfarnu yn gwrando ar achosion yn ymwneud â Chynghorwyr Cyngor Sir y Fflint ar hyn o bryd
- Gellid defnyddio penderfyniadau gan Baneli Dyfarnu fel deunydd ar gyfer Gweithdai 'Beth a Ddysgwyd' ar gyfer cyfarfod o'r Fforwm yn y dyfodol

CYTUNWYD-

Bod penderfyniadau gan y Paneli Dyfarnu'n cael eu defnyddio fel sail ar gyfer cyfarfodydd Gweithdai yn y dyfodol Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru.

18. CYNHADLEDD SAFONAU BLYNYDDOL GOGLEDD CYMRU

O safbwynt trefnu Cynhadledd Safonau Gogledd Cymru, cytunwyd aros tan y byddai Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru wedi ei sefydlu ers 12 mis.

Mewn perthynas â chynnal Cynhadledd Safonau Cymru yng Ngogledd Cymru, nodwyd bod y penderfyniadau ynglŷn â'r lleoliad wedi ei wneud gan y Rhwydwaith Swyddogion Monitro.

CYTUNWYD-

Gohirio trafod y posibilrwydd o Gynhadledd Safonau Gogledd Cymru Flynyddol am 12 mis.

19. DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Bydd cyfarfod nesaf y Fforwm yn cael ei gynnal ar 22 Medi 2011 i drafod unrhyw faterion yn ymwneud â Chynhadledd Safonau Cymru 2011, a gynhelir ar 5 Hydref 2011.

Bydd cyfarfod pellach yn cael ei gynnal ym mis Tachwedd i drafod unrhyw faterion yn codi o'r Gynhadledd Safonau.

Os na fydd unrhyw faterion yn codi, awgrymwyd bod y cyfarfod ar 22 Medi 2011 yn cael ei ganslo.

Dywedwyd wrth y Fforwm fod Mr Barry Davies Swyddog Monitro Cyngor Sir y Fflint yn ymddeol ddiwedd Gorffennaf 2011 a dymunwyd y gorau iddo yn y dyfodol gan bawb oedd yn bresennol.

CYTUNWYD-

Bod cyfarfod nesaf Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru'n cael ei gynnal ar 22 Medi 2011 am 10.00 am.

(Daeth y cyfarfod i ben am 11.30 am)
